

„Viršų ima ne kiekybė, o kokybė“

— Seneca

„Meilė – tai kokybės, o ne kiekybės išraiška“

— Vanna Bonta, „Pasaulio atspalviai“

Namas pastatytas, bet gyventojai nesveikuoja!

Nuo filosofo Immanuelio Kanto (1724-1804) laikų žinome, kad išorinę aplinką pažįstame ir suprantame visai ne taip aiškiai ir skaidriai, kaip norėtume manyti.

Iš tiesų kai žvelgiame pro langą į pasaulį ir matome ten pastatus, kelius, automobilius bei keletą medžių, mes negalime būti tikri kad ką tai neabejotinai žinome apie tuos objektus.

Galime būti tikri tik dėl to, **kaip juos priimame savo pojūčiais.**

Ar esame pasmerkti taip nieko tikro ir nesužinoti apie šį pasaulį?
Mūsų ryšys su aplinkiniu pasauliu taip ir liks neaišku kiek patikimas?

Ne visai. Štai kodėl. Paimkime pavyzdžiu nuostabų įrenginį, kurį šiandien rasime kone kiekvieno asmens kišenėje.

Mokslininkai sugebėjo pažaboti gamtos jėgas ir tai sukūrė naują tikrovę, kuri nepastebimai pakeitė ir mus supantį pasaulį. Dabar kiekvienas, nesvarbu kurioje šalyje ar žemyne būtų, gali pasiekti visą pasaulio informaciją.

Visuomenė turi ne ką mažiau galių nei šalies vyriausybė, o gal net ir daugiau. Galėjome tuo įsitikinti kai vienas po kito virto arabų šalis valdantys tironai.

Už supratimą, kad gamtos jėgas galime pažaboti ir to dėka sukurti naują tikrovę, žmonija turėtų padėkoti senajai Graikijos civilizacijai. Tai jie sukūrė **mokslą**, visų pirma **matematiką**. O ši yra visų gamtos mokslų pagrindas.

Nors skaičiavimas buvo žinomas dar gerokai iki graikų, jie pirmieji skaičių kalbą išnaudojo technologijoms kurti. Ta kalba tiek galinga, kad gali žmones nuskraidinti į mėnulį, surinkti į vieną vietą visą pasaulio informaciją ar paskleisti žinią po visus jo kampelius...

Tačiau neapsigaukime – **to norėjo ir Kūrėjas.**

„Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją,“ – tokį nurodymą gavo Adomas Biblijos pradžioje.

Kūrėjas nori, kad žmonių giminė užvaldytų ir įsigalėtų šiame pasaulyje.

Galima sakyti, kad taikomųjų gamtos mokslų pagalba, kuri žmogui suteikia įrankius kontroliuoti fizinę pasaulio pusę, **ši svajonė pamažu baigia išsipildyti.**

Markas Zuckerbergas gali pagrįstai skelbti, kad investuoja milijardus dolerių į gyvybę saugančių vaistų atradimą, gaminimą ir platinimą.

Bet palaukite... Ar tai reiškia, kad gamtos užvaldymas būtina išeis tik į gera?

Be minėtos užduoties – išnaudoti savo reikmėms gamtos reiškinių pasaulį - mes, žmonių padermė, turime ir kitą užduotį: **paisyti vertybių, etikos, sielos poreikių.**

Visiškai teisinga sakyti, kad matematikos kalba yra kiekių, kiekybės kalba; ji kalba tikslų išmatavimų ir apskaičiavimų kalba. Mokslo pasaulis ir universitetai specializuojasi šioje srityje.

Tačiau greta egzistuoja kitokia kalba - **ta kalba kalba ne kiekybės, o kokybės kalba**. Ji byloja apie abstrakčias vertybes ir apie mūsų žmogiškąją esmę.

Dėl to, kad esame žmonės, mūsų prigimtis yra dvilypė.
Žmogus – tai du skirtingi pasauliai viename.

Kūnu žmogus panardintas į stabilų, priežasties ir pasekmės dėsniai pavaldų išorinių reiškinių pasaulį. Čia viešpatauja gamtos tvarka. Trumpas apsilankymas ligoninėje pateiks informaciją kokia kūno būklė ir kaip jis veikia.

Šią dalį mes jau aptarėme – pamažu išsiaiškiname kaip išgydyti vieną ligą po kitos. Gamtos perpratimo užduotis jau beveik visiškai pabaigta...

Tačiau **kaip sielos kūrinys žmogus priklauso visiškai kitai dimensijai!**

Vidinis žmogaus pasaulis – tai ne kiekybės, o kokybės pasaulis;
Tai unikalios asmenybės, laisvės, vertybių pasaulis.
Dabar turėtume savęs sąžiningai paklausti:

kokius turime įrankius, kurie mums padėtų geriau pažinti ir įvaldyti vertybių pasaulį?

Graikai ir po jų sekusių civilizacijų mąstytojai plėtojo atskirą filosofijos sritį, vadinamą etika, morale. Jie mėgino perprasti koks elgesys deramas, o koks ne. Bėda ta, kad jie mėgino taikyti šaltus abstrakčius principus ten, kur tai visiškai netinkama žmogui.

Filosofija – humanitarinių mokslų disciplina, sukurta imituojant gamtos mokslų logiką.
Ji pagrįsta beasmenėmis tiesomis, kurios nėra žmogui pasiekiamos visa apimtimi. Jei žmogus būtų robotas, šis požiūris gal ir pasiteisintų, tačiau ar žmogus tik sudėtingas mechanizmas?!

Pasakojama, kad Immanuelis Kantas, filosofijos genijus, kuriam žmonija turėtų būti dėkinga už modernųjį mąstymą, gyveno pagal nepaprastai griežtą kasdienę tvarką. Kasdien 16.30 miestelėnai užtikrintai galėjo jį pamatyti išėjusį pasivaikščioti visuomet tuo pačiu maršrutu. Gatvę, kurioje gyveno, jis praeidavo aštuonis kartus – ne daugiau ir ne mažiau. Legenda byloja, kad išvydę jį išėjusį pasivaikščioti kaimynai pagal tai galėjo tikslintis laikrodžius.

Tačiau ar tai žmogiška?

Kiek žinote tokių, kurie gyventų tokiu bekompromisiu režimu?

Ar bet kuris žmogus galėtų gyventi mechaniniu tikslumu, kad kiti pagal jį galėtų tikslintis laikrodžių laiką?!

Aišku ne. Teisybę sakant, ir gerai kad žmogus taip negali...

Normalus žmogus nori susituokti, puoselėti šeimą (Kanto tai nedomino).

Taip pat žmonės nori gyventi visavertiškai – kad jo gyvenimas būtų prasmingas.

Prasmingas gyvenimas nebus pavaldus vien laikrodžio ritmui ir neapsiribos vien nurodymų vykdymu. Neretai žmonėms tenka susidurti su konfliktais, kurie reikalauja etinių apsisprendimų.

Reziumuosiu, kad **suvokimas intelekto pagalba** (ką pavadiname “matematine kalba”) puikiai tvarkosi su neasmeniškais gyvenimo aspektais, tačiau nėra **veiksmingas spręsti moralinius klausimus**.

Kai mokslas tikina žinąs atsakymą kaip paaiškinti asmenybės unikalumą, jis braunasi į metafizikos sritį. Toks mokslinis požiūris kertasi su **hebrajų tautos pamatine nuostata**, kurią jie deklaruoja jau beveik 4000 metų:

„Pasaulį valdo ne beasmeniai dėsniai, o jo Kūrėjas!“

Pirmasis šiuolaikinis žmogus, kuris išdrįso aiškiai pasakyti, kad hebrajų tautos išmintis gali išmokyti moralės ir atskleisti žmogaus sielos paslaptis, buvo psichiatras Henri Barukas.

Kai didieji moralės filosofai, tokie kaip Dekartas, Kantas, Paskalis ar Spinoza prabyla šia tema, jie iš esmės kalba dalykus, kuriuos perskaitė Biblijoje! Tai ar ne geriau būtų pasidomėti tiesiogiai?!

Kad jau užsiminėme apie Bibliją ir hebrajų tradiciją, reikia paminėti, kad senoji hebrajų tauta, kuri šiandien žinoma kaip žydai, turi ne vien pati vadovautis moralinėmis (etinėmis) vertybėmis. Nuo pat ištakų jie žinojo, kad egzistuoja universalios žmogiškos vertybės, kuriomis vadovaudamiesi mes visi galėtume darniai sugyventi.

Šiandien, kai gyvename siaučiant nesibaigiantiems karams ir konfliktams, kai daug kur pasaulyje piktnaudžiaujama moterimis ir silpnaisiais, kai moksliniai išradimai neretai taikomi smurtui ir pavergimui, tenka pripažinti, kad mokslinis pasaulio pajungimas jau praktiškai įvykdytas, tačiau žmonių gebėjimo valdyti tokius žmogiškuosius veiksnius kaip laisvė, džiaugsmas, išsiugdyti tvirtą moralinį stuburą – visu tuo pasaulis kol kas negali pasigirti.

Namas kaip ir baigtas, tačiau gyventojai nesveikuoja!

Ir Jūs galite prisidėti keičiant šią padėtį.
Prisijunkite.

Čia sužinosite universalius visai žmonijai aktualius principus,
kurie Jums padės pačiam augti bei paveikti aplinkinius – esančius tiek arti, tiek toli.

[Rabbi Chaim Goldberg](#)
[Jerusalem - Israel](#)

Translated by: [Aurimas Guoga](#)